

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CONCILIIS, ET|| ECCLESIA MILITANTE,|| QVATVOR LIRBRIS||
COMPREHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Cap. I. De nomine Ecclesiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53873)

LIBER TERTIVS DE ECCLESIA MILI- TANTE, TOTO ORBE terrarum diffusa.

CAPVT PRIMVM.

De nomine Ecclesiæ.

ONTOVERSA DE ECCLESIA MILITANTE, multas habet partes. PRIMVM enim de ipsa secundum se agendū erit; tum de membris eius, hoc est, de Clericis, de Monachis, de Laicis. Rursum autem de Ecclesia militante secundum se cōsiderata, de qua nunc disputare aggredimur, tres sunt præcipuè cōtrouersia; PRIMA est, de nomine & definitione Ecclesiæ; SECUNDA, de qualitate, seu de visibilitate eiusdem. TERTIA, de notis, quibus ea certò cognosci potest.

A PRIMA nunc exordiemur, si tamen antea propter studiosos nomina eorum auctorum notauerimus, qui de Ecclesia scripserunt, seu potius eorum, quorum nos libros legimus; nec enim omnes legimus. Igitur scripserunt de hoc argumento B. Augustinus libro de vnitae Ecclesiæ; B. Cyprianus librum eiusdem tituli; necnon Optatus libros sex contra Parmenianum: Ex recentioribus scripsit Thomas VValdensis tomo 1. lib. 2. doctrin. fid. cap. 8. 9. 10. & c. Ioannes de Turrecremata summam de Ecclesia; Ioannes Driedo in lib. 4. de dogmat. Ecclesiast. cap. 2. Albertus Pighius controuersia 3. Cardinalis Hosius in Confessione, in explicatione Symboli, & lib. 5. contra prolegomena Brentij; Petrus à Soto 1. parte

parte defensionis suæ contra Brentium; Ioannes à Dauentria in confutat. 7. artic. Confessionis Augustanæ; Ioannes Cochleus Philippica 4. & in lib. de Scripturæ & Ecclesiæ auctoritate; Ioannes Eckius initio sui Enchiridij; Alphonsus à Castro lib. 6. contra hæres. Melchior Canus lib. 4. de locis Ioannes Antonius Delphinus in libris tribus de Ecclesia; Ioannes à Louanio in explicat. Symboli, & omnes alij, qui Symbolum exposuerunt; Franciscus Turrianus in libris duobus de Ecclesia, & ordinat. Ministr. Post quos, anno M. D. LXXVII. in eunte, nos hæc ipsa, quæ nunc emittimus lucem, in scholis disputauimus: à quo tempore scripserunt etiam alij, sed non vacauit per alias occupationes eorum liberos euoluere.

Venio nunc ad propositam disputationem; ac ut primum de nomine, deinde de re ipsa dicamus; Ecclesiæ nomen est Græcum, deduciturque à verbo ἐκκλησία, quod ad euoco. Itaque Ecclesia est euocatio, siue cœtus vocatorum. Dicitur autem populus Dei, cœtus vocatorum, quia nemo ad hunc populum se adiungit per se, & suo proprio iustitiam, sed omnes quotquot veniunt, à Dei uocatione præueniuntur. Est enim uocatio primum beneficium, quod hominibus à Deo recipiunt: Quos uocauit, inquit Apostolus Rom. 8. hos iustificauit; quos iustificauit, hos & magnificauit. Et Actor. 2. Quoscumque aduocauerit Dominus Deus noster. Hinc toties Apostolus Christianos appellat uocatos, in omnibus ferè epistolis.

Sunt autem tria circa hoc nomen notanda. PRIMO, nomen Ecclesiæ cum aliquo adiuncto, posse & in bonam & in malam partem accipi: dicitur enim, Ecclesia malignantium Psal. 25. Et, Ecclesia Sanctorum, Psal. 88. Absolutè autem populum hoc nomen, non intelligi nisi de Ecclesia Christi, exopto vno loco Actor. 19. ubi de populo Ethnicorum dicitur: Erat enim Ecclesia confusa:

SECUNDO, nota cum Augustino in Psal. 81. in illud: Deus stetit in Synagoga Deorum; tamen eadem sit Ecclesia veteris Testamenti & noui, quo ad essentiam; tamè quia status Ecclesiæ noui Testamenti est longè excellentior, ideo etiam nomina esse distincta. nam populus veteris Testamenti propriè dicitur Synagoga, id est, congregatio; populus noui Testamenti

*dicitur Jaco-
bin, v. 2.
Heb. 10, v. 25.*

stamenti nusquam dicitur Synagoga, sed semper Ecclesia, id est, euocatio. Congregari enim commune est hominibus cum bestiis: at euocari proprium est hominum. Neque refert, quod populus Iudæorum in Testamento veteri passim vocatur etiam Ecclesia; nam tam Synagoga, quam Ecclesia apud Hebræos dicitur à congregando. קהל quod vertimus Synagoga, dicitur à קצף congregare. Similiter קהל, id est, Ecclesia, dicitur à קהל congregari. Itaq; sunt nomina duo, sed idem prorsus significant.

TERTIO nota, quemadmodum ciuitas nunc significat cœtum hominum, nunc locum, in quo cœtus ille habitat, ita etiam Ecclesiam in Scripturis nunc significare cœtum fidelium, vt Rom. 16. *Salutant vos omnes Ecclesia Asia*: nunc locum ipsum, in quo fideles congregantur, vt Iudith. 6. *Omnis populus per totã noctem intra Ecclesiam orauerunt*, quam nos nunc solùm de Ecclesia, vt cœtum fidelium significat, disputamus.

CAPVT II.

De definitione Ecclesia.

HÆC de nomine. De re autem ipsa quinque sunt hæreticæ sententiæ. PRIMA, quòd Ecclesia sit prædestinatorum congregatio, ita vt soli, & omnes prædestinati sint de Ecclesia. Ita Ioãnes VViclef apud VValdensem tomo 1. lib. 2. c. 8. & 9. Ioannes HVS art. 1. 2. 3. 5. 6. vt habetur in Concilio Constantiensi sess. 15. è quibus sic habet art. 5. *Præscitus etsi aliquando sit in gratia secundum presentem iustitiam, tamẽ nunquam est pars sanctæ Ecclesia, & prædestinatus semper manet membrum Ecclesia, licet aliquando excidat à gratia aduentitia, sed non à gratia prædestinationis.*

SECUNDA, quòd Ecclesia sit hominũ perfectorum nullum peccatum habentium multitudo. Ita quondam Pelagiani, vt B. Augustinus refert libro de hæresibus, cap. 88. *Id estiam, inquit, progrediuntur, vt dicant, Sitam iustorum in hoc seculo nullũ omnino habere peccatum, & ex his Ecclesiã Christo*

Christo